

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Pranešimas 201

Komisijos pranešimas - TRIS/(2024) 3307

Direktyva (ES) 2015/1535

Pranešimas: 2024/0453/LT

Projektą skelbiančios valstybės narės (Lithuania) atsakymo persiuntimas skirtas užklausą pateikusiai valstybei Malta.

MSG: 20243307.LT

1. MSG 201 IND 2024 0453 LT LT 19-12-2024 12-12-2024 LT ANSWER 19-12-2024

2. Lithuania

3A. Lietuvos standartizacijos departamentas

Algirdo g. 31, LT- 03219 Vilnius

Tel. +370 659 67311

Elektroninis paštas lsdboard@lsd.lt

3B. Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Lukiškių g. 2

LT-01512 Vilnius

Tel. +370 (5) 239 0000

Elektroninis paštas finmin@finmin.lt

4. 2024/0453/LT - H10 - Lošimai

5.

6. Komisijos pranešimas – TRIS/(2024) 3098

Direktyva (ES) 2015/1535

Pranešimas: 2024/0453/LT

Lietuva, susipažinusi su Europos Komisijos pranešime TRIS/(2024) 3098 pateikta Maltos nuomone, teikia argumentus, pagrindžiančius kovos su nelegaliais azartiniais lošimais priemones.

Pabrėžiame, kad 2015 metais Lietuvos Respublikoje įteisinus nuotolinių lošimų organizavimą, Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatyme buvo numatytos ir kovos su nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojais priemonės, kurios be kitų nustatytų priemonių, apėmė ir mokėjimų, vykdomų nelegalios azartinių lošimų veiklos vykdytojo naudai, blokavimą. Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Priežiūros tarnyba) nuolat stebi rinką ir duoda privalomus nurodymus blokuoti tiek interneto svetaines, susijusias su nelegaliais nuotoliniais lošimais, tiek mokėjimus, vykdomus nelegaliai nuotolinius lošimus organizuojančio subjekto naudai, kitaip sakant – vykdyti blokavimus „juodojo sąrašo“ pagrindu. Nuo 2016 metų Priežiūros tarnyba blokavo daugiau kaip 1 780 nelegalių interneto svetainių, atitinkamai išduodama privalomus nurodymus mokėjimo paslaugų teikėjams blokuoti mokėjimus. Tačiau praktika parodė, kad taikomas mokėjimų blokavimas „juodojo sąrašo“ pagrindu nėra pakankamai efektyvus tiek dėl lošėjui žinomų techninių sprendimų išvengti blokavimų, tiek ir dėl mokėjimo paslaugų teikėjų galimybių užblokuoti visus mokėjimus pagal Priežiūros tarnybos išduotą privalomą nurodymą, nes lošėjo pasirenkami skirtingi atsiskaitymo už dalyvavimą lošimuose būdai reikalauja skirtingų techninių sprendinių. Lietuva, tobulindama kovos su nelegalios lošimų veiklos organizatoriais priemones, nesiūlo įvesti naujų draudimų ar ribojimų, o tik tobulina jau veikiančią mokėjimų blokavimo modelį, suteikdama daugiau įrankių mokėjimo paslaugų teikėjams veiksmingiau įgyvendinti privalomus nurodymus, efektyviau identifikuoti ir blokuoti mokėjimus, atliekamus nelegalios lošimų veiklos vykdytojo naudai.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Atkreiptinas dėmesys, kad mokėjimo operacijų blokavimas niekaip nesusijęs su mokėjimo paslaugų teikimu kitose negu Lietuvos Respublika šalyse.

Lošimų veikla Europos Sąjungos lygiu nėra harmonizuota, todėl, laikantis subsidarumo principo, kiekviena valstybė narė pagal savo vertybes pati sprendžia ir nustato lošimų veiklos sąlygas, grindžiamas tokiais bendrojo intereso pagrindais kaip lošėjų apsauga, pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo, tarptautinių sankcijų apėjimo, sukčiavimo, nukreipto prieš vartotojus, ir piliečių skatinimo pernelyg išlaidauti lošiant prevencija. Atsižvelgdamas į šiuos aspektus, subjektas, siekiantis teikti lošimų paslaugas, įskaitant nuotolinių lošimų paslaugas, konkrečioje valstybėje narėje privalo atitikti tos valstybės narės teisės aktų, reglamentuojančių lošimų organizavimą, reikalavimus, tai yra turėti licencijas, leidimus ir pan. Tai, kad subjektas įgyja teisę teikti nuotolinių lošimų paslaugas vienoje valstybėje narėje, savaime nereiškia, kad jis tokias lošimų paslaugas gali laisvai teikti kitoje valstybėje narėje. Subjektas laikomas nelegaliu lošimų organizatoriumi, jeigu jam Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka nėra suteikta teisė teikti lošimų paslaugas Lietuvoje. Pažymėtina, kad Lietuvoje azartinių lošimų reguliavimas peržiūrimas proporcingai ir nuosekliai, įvertinus lošimų daromą žalą, jau nustatyto teisinio reglamentavimo veiksmingumą, įgyvendinimo procese dalyvaujantiems subjektams kylančius iššūkius ir pan.

2021 metais lošimų industrijos duomenų analitikų „H2 Gambling Capital“ atlikto tyrimo apie legalių ir nelegalių nuotolinių lošimų rinkos dydį Europos Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje išvados atskleidė, kad nelegalių nuotolinių lošimų rinka Lietuvoje sudarė 15 procentų. Finansinė išraiška tai reiškia daugiau kaip 18 mln. eurų Lietuvos lošėjų pinigų, išleistų nelegaliuose nuotoliniuose lošimuose. Tuo tarpu 2023 metais visuomenės nuomonės tyrimų kompanijos „Sprinter tyrimai“ atlikto vertinimo duomenimis, nelegalių nuotolinių lošimų rinkos dalis Lietuvoje sudarė 25 procentus, kas, įvertinus ženkliai išaugusią nuotolinių lošimų paklausą, reikštų beveik 50 mln. eurų Lietuvos lošėjų pinigų, išleistų nelegaliuose nuotoliniuose lošimuose. Tačiau greta finansinių netekimų dar svarbesnė nelegalių lošimų keliamą socialinę žalą, nes dalyvavimas nelegaliuose lošimuose neužtikrina atsakingo lošimo principų laikymosi, lošėjų apsaugos priemonių taikymo, laimėjimų išmokėjimo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymais nustatytų ir lošėjams užtikrinamų teisių. Lietuvoje taikomu teisiniu lošimų reglamentavimu nustatomas amžiaus cenzas, kurio sulaukus leidžiama dalyvauti lošimuose. Be to, draudžiama bet kokiais priemonėmis ir veiksmais skatinti dalyvauti lošimuose, įskaitant siūlomas nuolaidas, premijas, nemokamus lošimus, draudžiama lošimų reklama (išskyrus numatytas išimtis) ar pan. Taip pat veikia Apribojusių savo galimybę lošti asmenų registras (toliau – Registas), kuriame užsiregistravusiems su lošimo problemomis susiduriantiems ir savarankiškai savo potraukio lošti negalintiems kontroliuoti asmenims neleidžiama dalyvauti lošimuose, t. y. tokie asmenys neįleidžiami į lošimo vietas ir jiems blokuojama nuotolinių lošimų prieiga. Tačiau, jei apsaugos priemonės netaikomos, nelegaliuose lošimuose gali dalyvauti paaugliai ir jaunimas, dėl nelegalius lošimus siūlančiose svetainėse nedraudžiamų skatinimo veiksmų lošimo procesas tampa dar patrauklesnis, o Registre užsiregistravę asmenys, ar asmenys, kuriems teismo sprendimu nustatytas įpareigojimas nedalyvauti lošimuose, turi galimybę lošti netrukdomai.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) ne kartą pažymėjo, kad azartinių lošimų reglamentavimas – tai viena iš sričių, kur valstybėse narėse yra didelių moralinio, religinio ir kultūrinio pobūdžio skirtumų. Kadangi šiuo klausimu nėra suderintų teisės nuostatų Europos Sąjungos lygmeniu, kiekviena valstybė narė, remdamasi savo vertybių skale, turi šiose srityse įvertinti, kokiais reikalavimais reikia apsaugoti atitinkamus interesus (2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International, C 42/07, Rink. p. I 7633, 57 p. ir jame nurodyta teismo praktika). Taip pat ESTT pažymėjo, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti vartotojų ir socialinės santvarkos apsaugos azartinių lošimų sektoriuje lygį ir gali pasirinkti kitokią vartotojų apsaugos sistemą, nei taiko kitos valstybės narės ir nebūtina, kad valstybės narės nustatyta ribojamoji priemonė atitiktų visų kitų valstybių narių koncepciją dėl vartotojų apsaugos būdų (2012 m. liepos 12 d. Sprendimo HIT ir HIT LARIX, C 176/11, 25 p. ir jame nurodyta teismo praktika; 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimo Komisija prieš Italiją, C 518/06, Rink. p. I 3491, 83 ir 84 p.).

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2017 m. gegužės 1 d., kai Lietuvoje buvo įsteigta ir pradėjo veikti savanoriško asmens apsiribojimo nuo dalyvavimo azartiniuose lošimuose programa – įsteigtas Registas, iki 2017 m. gruodžio 31 d. Registre įregistruota 2 580 prašymų neleisti lošti ir dalyvauti nuotoliniuose lošimuose. Tuo tarpu jau 2024 m. spalio 31 d. duomenimis, Registre nuo jo veiklos pradžios įregistruoti 63 563 prašymai neleisti lošti ir dalyvauti nuotoliniuose lošimuose, iš kurių, galiojančių prašymų yra 17 212.

Oficialiais Respublikinio priklausomybės ligų centro (RPLC) duomenimis, dėl patologinio potraukio azartiniam lošimams Respublikinio priklausomybės ligų centro filialuose nuo 2020 metų besigydančių asmenų skaičius išaugo daugiau negu trigubai – nuo 55 asmenų 2020 metais iki 176 asmenų 2023 metais. Atkreiptinas dėmesys, kad RPLC yra antrinio lygio priklausomybių psichiatrijos licenciją turinti gydymo įstaiga ir šie duomenys atspindi tik dalį asmenų, turinčių

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

priklausomybę nuo lošimų, t. y. neatspindi tikrojo problemos masto, kuris realybėje yra didesnis, populiacijoje. Todėl įstatymo pataisomis siūlomos priemonės yra būtinos lošėjų apsaugos tikslais.

Kadangi Europos Sąjungos lygmeniu nėra bendros taisyklės, todėl Lietuva gali laisvai nustatyti lošimų srities taisykles, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintais ir saugomais principais, o siūlomi ribojimai yra pagrįsti svarbiomis viešojo intereso priežastimis. Azartinių lošimų pavojingą pobūdį visuomenės saugumui, taip pat kitoms Konstitucijos saugomoms visuomenės vertybėms, yra įvertinęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. Konstitucinis Teismas 2011 m. birželio 21 d. nutarime yra konstatavęs, kad „<...> azartinių lošimų organizavimas gali sukelti neigiamas pasekmes žmonių sveikatai, viešajai tvarkai ir visuomenės narių saugumui, kitoms teisės saugomoms vertybėms“. Taigi, šiame Konstitucinio Teismo nutarime pateiktas azartinių lošimų teisinis vertinimas atsižvelgiant į Konstitucijoje įtvirtintas visuomenines vertybes. Kitaip tariant, Konstitucinis Teismas atliko azartinių lošimų analizę pagal Konstitucijoje įtvirtintą vertybių skalę. Pagal ESTT praktiką, azartinių lošimų moralinis vertinimas ir jų reglamentavimas priklauso pačioms valstybėms narėms. Taigi, anksčiau minėti nacionalinės teisės aktuose nustatyti reikalavimai turėtų būti vertinami kaip priemonės, kuriomis siekiama reglamentuoti azartinių lošimų veiklą, atsižvelgiant į Konstitucijoje įtvirtintas visuomenei svarbias vertybes ir Konstitucinio Teismo praktikoje įvardintą azartinių lošimų keliamas neigiamas pasekmes ir pavojingą pobūdį.

ESTT jurisprudencija ir apribojimų pateisinimas lošimų srityje buvo apibendrinta ESTT byloje C-186/11 ir C-209/11 Stanleybet (2013), kur konstatuota, kad laisvo paslaugų teikimo apribojimai leidžiami viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir jos sveikatos sumetimais, arba, atsižvelgiant į ESTT praktiką, pateisinami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais (2012 m. liepos 19 d. Sprendimo Garkalns, C 470/11, 35 p. ir jame nurodyta teismo praktika). Pagal nusistovėjusią ESTT praktiką azartinių lošimų veiklos apribojimus galima pateisinti privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, kaip antai vartotojų apsauga, sukčiavimo ir piliečių skatinimo pernelyg išlaidauti lošiant prevencija (minėto Sprendimo Garkalns 39 p. ir jame nurodyta teismo praktika).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, siūlomas nustatyti teisinis reguliavimas suderinamas su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 straipsnyje įtvirtintu laisvo paslaugų judėjimo principu ir ESTT jurisprudencija, kadangi jais siekiama tiek visuomenės sveikatos tikslų, tiek viešojo intereso apsaugos – užtikrinti vartotojų apsaugą ir teises.

Europos Komisijos

Direktyvos (ES) 2015/1535 Kontaktinis taškas

el. pašto adresas: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu